

PHYSICAL FITNESS OF GIRLS PRACTISING ACROBATIC AND TRAMPOLINE GYMNASTICS COMPARED TO THAT OF GIRLS PRACTISING OTHER SPORTS IN THE SUBCARPATHIAN PROVINCE TEAM

ANTONI SEREDYŃSKI, EWA POLAK

University of Rzeszow, Faculty of Physical Education, Department of Individual Sports

Mailing address: Antoni Seredyński, Faculty of Physical Education,
Department of Individual Sport, 3 Towarnickiego Street, 35-959 Rzeszów,
tel. +48 17 8721861, fax: +48 17 8721861, e-mail: antekseredynski@op.pl

Abstract

Introduction. The aim of this study was to determine the level of overall physical fitness of girls from the Subcarpathian Province Team (SPT) who practise acrobatic and trampoline gymnastics and compare it to that of other members of the SPT. A comparative analysis of the subjects' physique was also performed. **Material and methods.** The study was conducted on 175 female subjects who were members of the SPT in the youth and juniors categories. They were divided into three groups: 19 trampoline gymnasts, 35 acrobatic gymnasts, and 121 athletes practising other disciplines (named the SPT group). Overall physical fitness was determined using the International Physical Fitness Test (IPFT). The Body Mass Index, Rohrer's index, and Ponderal index were calculated on the basis of anthropometric measurements. The obtained data were analysed statistically. In order to determine the statistical significance of differences in the results for each group, ANOVA variation analysis and Tukey's HSD test were carried out. **Results and conclusions.** The athletes practising acrobatic and trampoline gymnastics had lower body height, lower body mass, and a slimmer physique than the girls from the SPT who performed other sports. However, it is not possible to clearly determine whether these differences were the result of practising a particular sports discipline. Compared to the SPT athletes practising other sports, the acrobats presented a higher level of overall fitness (apart from grip strength). This was evidenced by the higher scores they achieved for the IPFT (total number of points), trunk flexibility, shoulder muscle strength, and abdominal muscle strength. The fitness level of the trampoline gymnasts was similar to that of the SPT athletes who practised other sports (with better scores for trunk flexibility and lower ones for grip strength). The fitness profiles of the acrobatic and trampoline gymnasts were similar, and the group of acrobats achieved significantly higher scores only in trunk flexibility.

Key words: International Physical Fitness Test, adolescent, sport, acrobatic gymnastics, trampoline gymnastics

Introduction

Acrobatic and trampoline gymnastics are sports governed by the International Federation of Gymnastics (FIG). The essence of these sports is mastering the human body, and demonstrating that one can perform precise, aesthetic, confident, and extensive movements during exercises with a very complex structure. Both types of gymnastics have their specific features. Acrobatic gymnastics includes exercises of a static or dynamic character which are performed with a partner in pairs (women's, men's, or mixed) or in groups (women's trios or men's fours) to music on the gym floor [1]. In trampoline gymnastics the athletes perform individual exercises of a dynamic nature: multiple somersaults and twists. However, in both disciplines, as well as in other gymnastic sports (artistic gymnastics, rhythmic gymnastics, tumbling, and aerobic gymnastics), the common denominator is the perfect execution of exercises with a high degree of difficulty. To meet this requirement, gymnasts must have an optimal physique and high level of physical fitness.

The level of physical fitness, physique, their interaction,

and the way they are impacted by environmental factors are of interest to researchers. Research studies pertaining to these issues are conducted in persons of different gender and age (school children, students, adults, or the elderly), living in various environments (rural areas, urban areas, or particular regions), and belonging to different social or occupational groups (practising particular sports and professions). Some examples would be the research concerning Polish youth that has been conducted by Przewęda and Dobosz [2, 3, 4] every 10 years in schools all over the country since 1979 and local studies carried out in Poland [5, 6, 7, 8, 9]. Many studies have also examined groups of athletes, including acrobats and trampolinists [10, 11, 12, 13, 14, 15, 16]. The level of overall physical fitness in children and adolescents who begin practising sports is particularly important. Its high level determines young people's opportunities to succeed in various sports and is a prerequisite for being eligible to practise sports professionally. Due to the specific nature of different sports, particular motor abilities can play a greater or lesser role; sometimes they are of fundamental importance and they determine the feasibility of specific motor tasks. This is particularly relevant in the case of gymnastic

sports. It is not possible to perform an acrobatic or trampoline exercise without a certain level of flexibility, strength, balance (both static and dynamic), agility, coordination, and spatial orientation. An optimal level of these abilities, which determines special fitness, is achieved through systematic training, but the basis for achieving it is overall physical fitness. Its diagnosis and systematic control is crucial for the recruitment and selection of candidates for a particular sports discipline. It is also important in controlling their progress at various stages of their training.

The aim of this study was to determine the level of overall physical fitness of girls from the Subcarpathian Province Team (SPT) who practise acrobatic and trampoline gymnastics and compare it to that of other girls in the SPT. A comparative analysis of the subjects' physique was also carried out. In this study, the following research questions were formulated:

1. Are there significant differences in the physique of the acrobatic and trampoline gymnasts compared to that of the other members of the Subcarpathian Province Team?
2. Does the level of overall physical fitness of the acrobatic and trampoline gymnasts differ from the physical fitness of the comparison group?
3. Are the physical fitness profiles of the acrobatic and trampoline gymnasts similar to each other?

Material and methods

The study was carried out in 2013 on 175 female subjects who were members of the SPT in the youth and junior categories. The subjects were divided into three groups: 19 trampoline gymnasts (mean age = 11.3 ± 2.54 years), 35 acrobatic gymnasts (mean age = 12.9 ± 2.57 years), and 121 athletes from the SPT practising other sport disciplines (mean age = 13.7 ± 2.36 years). The SPT group consisted of girls who practised canoeing, kiokushin karate, road cycling, athletics, archery, alpine skiing, orienteering, volleyball, swimming, diving, shooting, chess, fencing, tennis, table tennis, and freestyle wrestling.

Overall physical fitness was determined using the International Physical Fitness Test (IPFT) [17]. In Poland, in accordance with the guidelines of the Polish Ministry of Sport and Tourism, the scores in this test are one of the main criteria used

to appoint members of regional teams in various sports and approve them. IPFT scores are used to monitor progress in the training of athletes and are included in the annual reports prepared for the Competitive Sports Department. The study was conducted by the staff and students of the Faculty of Physical Education at the University of Rzeszów in cooperation with the Subcarpathian Sports Federation. Anthropometric measurements were performed, according to generally accepted methods developed by Martin and presented by Malinowski and Bożilow [18]. Body mass and body composition were assessed using a TANITA TBF 300 scale. The Body Mass Index, Rohrer's index, and Ponderal index were calculated.

The obtained data were analysed statistically by calculating the following descriptive statistics: mean value (\bar{x}), standard deviation (SD), minimum (min), maximum (max), coefficient of variation (CV), and the index of normalised differences. The results were analysed using the Statistica 10 PL software package. In order to determine the statistical significance of the differences in the results obtained for each group, ANOVA variation analysis and Tukey's HSD test were conducted.

Results

On the basis of the ANOVA analysis, it was found that both study groups of gymnasts (the trampolinists and acrobats) were characterised by significantly lower body height, lower body mass, and lower BMI in relation to the comparison group, that is the members of the SPT practising other sports disciplines (tab. 1). The significance of these differences was also confirmed by Tukey's test, which simultaneously indicated there were no significant differences in these features between the trampoline and acrobatic gymnasts. The values of Rohrer's index and the Ponderal index of these two groups showed statistically significant differences, but this relationship was so small that Tukey's test did not confirm it.

Comparing the physique of the analysed groups of girls to the physique of their peers from the population of Polish youth and children from Rzeszów (tab. 2), it should be noted that the acrobats had lower body height, lower body mass, and lower BMI. Compared to girls from Rzeszów (aged 11) and girls from the Polish youth population (aged 11.5), the group of trampoline gymnasts was characterised by similar values for these features.

Table 1. Somatic features and indices of the groups studied

Feature / index	Group	N	\bar{x}	SD	min	max	CV [%]	p	Dependence between groups	
Body Height	Trampoline	19	146.8	16.99	122.5	175.0	11.57	0.000**	T-SPT	***
	Acrobatic	35	150.9	12.87	118.5	173.5	8.53		A-SPT	***
	SPT	121	161.1	9.70	124.5	183.0	6.02		T-A	
Body Mass	Trampoline	19	38.2	12.54	22.9	62.8	32.82	0.000**	T-SPT	***
	Acrobatic	35	41.2	13.15	18.8	66.0	31.95		A-SPT	***
	SPT	121	52.3	11.04	22.8	90.5	21.11		T-A	
BMI	Trampoline	19	17.3	2.27	13.1	20.5	13.13	0.000**	T-SPT	*
	Acrobatic	35	17.6	2.95	13.4	25.1	16.73		A-SPT	**
	SPT	121	20.1	3.34	14.6	35.4	16.62		T-A	
RI	Trampoline	19	1.17	0.13	1.0	1.49	11.01	0.016*	T-SPT	
	Acrobatic	35	1.16	0.12	0.94	1.55	10.66		A-SPT	
	SPT	121	1.24	0.19	0.93	2.20	14.99		T-A	
PI	Trampoline	19	44.11	1.57	40.6	46.49	3.56	0.010*	T-SPT	
	Acrobatic	35	44.30	1.52	40.1	47.32	3.43		A-SPT	
	SPT	121	43.37	1.80	35.8	47.48	4.16		T-A	

Level of statistical significance: * $p < 0.05$, ** $p < 0.01$, *** $p < 0.001$; BMI – Body Mass Index, RI – Rohrer's Index, PI – Ponderal Index.

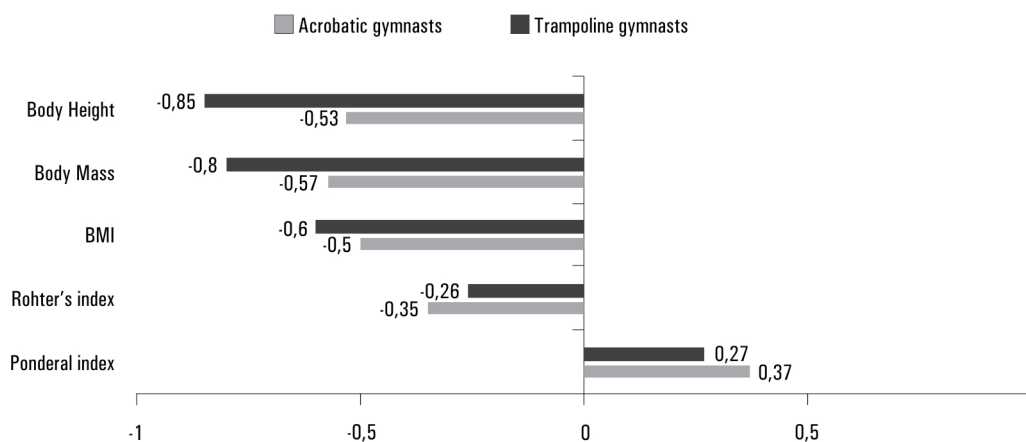

Figure 1. Normalised somatic features of the trampoline and acrobatic gymnasts, based on the arithmetic mean 0 and the standard deviation 1 from the comparison group (the SPT group)

Table 2. Somatic features of the groups studied compared to other groups

Feature / Index	Trampoline gymnasts Aged 11.3	Acrobatic gymnasts Aged 12.9	SPT group Aged 13.7	Children from Rzeszów 2008 [7]			Polish Youth Population 1999 [2]		
				Aged 11	Aged 12	Aged 13	Aged 11.5	Aged 12.5	Aged 13.5
Body Height [cm]	146.8	150.9	161.1	146.1	153.3	158.1	149.3	155.8	160.0
Body Mass [kg]	38.2	41.2	52.3	37.9	43.6	47.0	40.0	45.3	49.6
BMI	17.3	17.6	20.1	17.6	18.4	18.7	17.9	18.7	19.4
RI	1.17	1.16	1.24	1.21	1.20	1.18	-	-	-
PI	44.11	44.30	43.37	-	-	-	43.98	43.98	43.79

BMI – Body Mass Index, RI – Rohrer's Index, PI – Ponderal Index.

Source: Own study based on previous research.

The examined SPT female athletes achieved better results in all fitness tests included in the IPFT than the population of Polish youth (tab. 3). This dependence became clear when we compared the level of physical fitness of the young athletes with that of their peers who did not practise sports. However, it was surprising that children from Rzeszów demonstrated better grip strength compared to the SPT athletes. In other tests the results of the SPT group were better than results of children from Rzeszów (tab. 3).

Table 3. IPFT results of the groups studied compared to other groups

IPFT component	Trampoline gymnasts	Acrobatic gymnasts	SPT group	Children from Rzeszów 2008 (aged 13) [7]	Polish Youth Population 1999 (aged 13.5) [2]
50 m run [s]	9.2	8.8	8.6	-	8.9
Standing long jump [cm]	157.8	171.1	171.7	152.6	161.3
600/800 m run [s]	212.6	216.9	230.3	-	242.1
Hand dynamometry [kg]	14.7	18.0	23.8	26.6	23.1
Bent arm hang [s]	19.8	24.1	13.7	-	11.9
4 x 10 m shuttle run [s]	12.3	11.7	11.7	-	12.7
30-second sit-ups [n]	22.5	26.2	22.7	21.3	21.8
Standing forward bend [n]	13.1	21.1	8.8	7.1	6.7

Source: Own study based on previous research.

In three tests included in the IPFT (30-second sit-ups, bent arm hang, and standing forward bend) the acrobats achieved significantly better results than the members of the SPT group. In three other tests (50 m run, standing long jump, and 4 x 10 m shuttle run) the average results of the acrobats and athletes practising other sports were similar or identical. On the other hand, the acrobats achieved poorer results in the 600/800 m run and hand grip strength test (tab. 3). The trampoline gymnasts had better results compared to the members of the SPT group in bent arm hang and standing forward bend (tab. 3). In the test of 30-second sit-ups the results of these two groups were similar. In all other fitness tests, the results of the trampoline gymnasts were poorer than those achieved by the members of the SPT group. These poor IPFT results could have been caused by the fact that the mean age of the trampoline gymnasts was more than two years lower than the mean age of the SPT group members. Therefore, it seemed more appropriate to compare the efficiency of all three groups of subjects (tab. 4) based on their IPFT score points calculated on the basis of the score tables of physical fitness for Polish youth [17].

In four tests which are part of the IPFT (50 m speed run, standing long jump, 600/800 m long run, and 4 x 10 m shuttle run) the scores of the athletes training acrobatics and trampoline gymnastics did not differ significantly from the scores of the athletes practising other sports who represented the SPT (tab. 4). In four other tests (hand dynamometry, bent arm hang, 30-second sit-ups, and standing forward bend) ANOVA showed statistically significant differences in the scores obtained by these three groups of athletes. In order to clarify which groups

Table 4. IPFT scores of the groups studied

IPFT component	Group	N	\bar{x}	SD	min	max	CV [%]	p	Dependence between groups	
50 m run	Trampoline	19	54.1	4.02	42.0	60.0	7.44	0.611	T-SPT	
	Acrobatic	35	55.6	5.62	43.0	66.0	10.11		A-SPT	
	SPT	121	56.0	8.86	32.0	78.0	15.82		T-A	
Standing long jump	Trampoline	19	54.2	7.17	41.0	67.0	13.23	0.433	T-SPT	
	Acrobatic	35	56.7	6.72	44.0	70.0	11.86		A-SPT	
	SPT	121	54.4	10.04	23.0	88.0	18.46		T-A	
600/800 m run	Trampoline	19	52.3	6.93	37.0	63.0	13.27	0.906	T-SPT	
	Acrobatic	35	53.8	10.95	34.0	76.0	20.35		A-SPT	
	SPT	121	52.8	15.20	0.0	100.0	28.81		T-A	
Hand dynamometry	Trampoline	19	41.6	10.58	28.0	64.0	25.41	0.000**	T-SPT	*
	Acrobatic	35	41.9	11.46	23.0	68.0	27.33		A-SPT	**
	SPT	121	49.7	10.15	20.0	84.0	20.43		T-A	
Bent arm hang	Trampoline	19	59.4	4.79	53.0	70.0	8.06	0.000**	T-SPT	
	Acrobatic	35	61.2	7.08	49.0	77.0	11.57		A-SPT	**
	SPT	121	51.2	13.72	0.0	76.0	26.80		T-A	
4 x 10 m shuttle run	Trampoline	19	59.2	3.52	54.0	65.0	5.94	0.738	T-SPT	
	Acrobatic	35	60.4	3.42	49.0	67.0	5.66		A-SPT	
	SPT	121	60.0	6.15	45.0	77.0	10.26		T-A	
30-second sit-ups	Trampoline	19	54.1	8.71	40.0	74.0	16.11	0.000**	T-SPT	
	Acrobatic	35	59.7	6.98	47.0	75.0	11.69		A-SPT	***
	SPT	121	51.6	8.73	14.0	69.0	16.91		T-A	
Standing forward bend	Trampoline	19	62.8	9.19	47.0	77.0	14.64	0.000**	T-SPT	***
	Acrobatic	35	75.8	9.99	61.0	97.0	13.17		A-SPT	**
	SPT	121	51.7	11.66	23.0	97.0	22.54		T-A	***
Total score	Trampoline	19	437.5	34.69	383.0	505.0	7.93	0.000**	T-SPT	
	Acrobatic	35	457.1	50.57	226.0	540.0	11.06		A-SPT	**
	SPT	121	419.8	50.07	225.0	531.0	11.93		T-A	

Level of statistical significance: * p < 0.05, ** p < 0.01, *** p < 0.001.

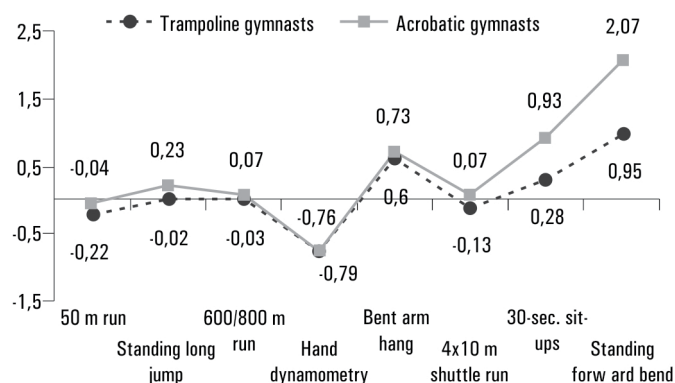

Figure 2. Physical fitness profiles of the trampoline and acrobatic gymnasts: normalised IPFT total score based on the arithmetic mean 0 and the standard deviation 1 from the comparison group (the SPT group)

of athletes differed significantly, Tukey’s test was performed. It was found that both the acrobats and trampoline gymnasts achieved lower scores in the grip strength test than the SPT group (tab. 4). In the tests of bent arm hang and 30-second sit-ups the scores of the acrobats were significantly better than those of the other SPT athletes. The largest difference in scores was observed in the standing forward bend test, in which both

the acrobats and trampoline gymnasts achieved better scores than the SPT group. At the same time, the acrobats achieved significantly better scores in this test than the trampoline gymnasts (tab. 3). In the total scores for the IPFT, the group of acrobats achieved significantly better results than the SPT group.

The physical fitness profiles of the acrobatic and trampoline gymnasts are shown in figure 2. These profiles were similar in the first six tests which are part of the IPFT. Both groups achieved similar scores in the 50 m speed run, standing long jump, 600/800 m run, and 4 x 10 m shuttle run. These results were close to the ones achieved by the girls practising other sports (the SPT group). The scores in the tests of hand dynamometry and bent arm hang achieved by the acrobatic and trampoline gymnasts were also similar. However, in the test of grip strength the score was lower than that of the SPT group, and in the upper limb and shoulder strength test it was higher. The acrobats achieved better scores than the trampoline gymnasts in 30-second sit-ups and standing forward bend, but the significance of the differences was confirmed only for standing forward bend (using Tukey’s test). The scores of both groups of gymnasts analysed were also better than the results of the SPT group, but the scores in sit-ups were significantly better only for the acrobats.

Table 5 presents a comparison of the IPFT scores of the Great Poland Province Team [19] and the three groups examined in this study (the trampoline gymnasts, acrobats, and SPT group). The SPT girls achieved better scores than young athletes from the Great Poland Province in two tests (standing

long jump and bent arm hang). In the next six tests their scores were lower than those of the Great Poland Province Team. In particular, a clear difference to the disadvantage of the SPT girls could be seen in the 50 m speed run. When comparing the groups of acrobats and trampoline gymnasts to the members of the Great Poland Province Team, it should be noted that the scores of these groups were much higher in the bent arm hang and standing forward bend tests and lower in the hand dynamometry test. The total scores achieved by the acrobatic and trampoline gymnasts were better than the scores of both the other SPT athletes and the athletes from the Great Poland Province (tab. 5).

Table 5. IPFT scores of the groups studied compared to those of the Great Poland Province Team

IPFT component	Trampoline gymnasts	Acrobatic gymnasts	SPT group	Great Poland Province Team 2009 [19]
50 m run	54.1	55.6	56.0	50.8
Standing long jump	54.2	56.7	54.4	52.7
600/800 m run	52.3	53.8	52.8	52.1
Hand dynamometry	41.6	41.9	49.7	52.9
Bent arm hang	59.4	61.2	51.2	47.0
4 x 10 m shuttle run	59.2	60.4	60.0	58.0
30-second sit-ups	54.1	59.7	51.6	55.4
Standing forward bend	62.8	75.8	51.7	54.5
Total score	437.5	457.1	419.8	425.8

Source: Own study based on previous research.

Discussion

Comparing the physique of the trampoline and acrobatic gymnasts and that of the SPT group was difficult due to the difference in the mean age of these groups. This difference was particularly large in the case of the trampoline gymnasts, who were approximately 1.5 years younger than the acrobats and more than two years younger than the other SPT athletes. The significant differences in body height, body mass, and BMI (tab. 1) were probably a consequence of this age difference. The age between 10 and 14 is a period when the phase of puberty begins in girls. During this period, there is an intense increase in height and weight, and there are related changes in other somatic features. Sexual maturation, which causes several physiological and functional changes in the body, begins. It is worth emphasising that there is considerable individual variation in the level of maturation for children of this age [20, 21].

Polish nationwide studies [2] have shown that the average differences in height and weight in girls who are between 11.5 and 12.5 years old are 6.5 cm and 5.3 kg, and for those between 12.5 and 13.5 years old they are 4.2 cm and 4.3 kg (tab. 2). In studies of children from Rzeszów [7], the differences were even greater and were as follows: 7.2 cm and 5.7 kg for girls aged 11-12 years and 4.8 cm and 3.4 kg for those aged 12-13 years. A similar trend was also observed in studies of children from Cracow [6] in which the differences in height and weight of girls aged 11-12 years were 7.3 cm and 5.8 kg, and for those aged 12-13 years these differences were 5.9 cm and 4.0 kg.

Based on these comparative data it can be concluded that the difference of 14.3 cm (tab. 2) between the body height of the trampoline gymnasts (11.3 years old) and that of the SPT group (13.7 years old) was somewhat greater than in the case of the cited peer groups (11-13 cm). The body mass difference between the trampoline group and SPT group (14 kg) was also

greater than between the peers from the comparative groups (9-10 kg) (tab. 2). A similar trend could be observed when comparing the group of acrobats and the SPT group. The acrobatic gymnasts were about 11 cm shorter and 11 kg lighter than the SPT group. In the groups of Polish youth and children from Rzeszów the differences in body height and body mass were much smaller (about 5 cm and 4 kg). Simultaneously, the acrobats were shorter and lighter than their peers from the other groups (tab. 2). Based on these data it can be assumed that the statistically significant differences between the body height and weight of the athletes from the SPT group and the acrobats and trampoline gymnasts were not exclusively the result of this age difference. These differences could have been influenced by other factors (for example, the processes of recruitment and selection or the impact of special sports training on the athletes' physique). However, it was not possible to determine whether the differences in body shape and size between the groups of athletes in this study were also the result of the specific nature of the sports discipline practised. Lower mean values of the BMI and Rohrer's index and the higher mean value of the Ponderal index in the groups of acrobats and trampolinists showed that the athletes in these groups were leaner than the athletes in the SPT group (tab. 1 and 2).

Due to the age differences between the analysed groups of girls, statistical analysis did not include the comparison of the absolute results of particular tests. These results are shown in this paper in order to provide data for comparative studies with groups of young athletes from other disciplines or other regions (tab. 3). The level of overall physical fitness was specified on the basis of point values. The total scores achieved in the IPFT by all study groups (tab. 4) proved an average level of physical fitness, which is indicated by a score between 320 and 480 points according to the standards of Pilicz's classification [22].

The number of points scored in several tests which are part of the IPFT significantly differentiated the groups studied. The group of acrobats achieved significantly better scores than the SPT group in three IPFT tests: bent arm hang, 30-second sit-ups, and standing forward bend (tab. 4). Considering the nature of acrobatic exercises (for example, different forms of hand stands and elements of flexibility), the finding that the acrobatic gymnasts were characterised by higher trunk flexibility, abdominal muscle strength, and upper limb and shoulder strength than athletes practising other sport disciplines can be easily explained. The high level of fitness in these tests is a prerequisite for the proper execution of acrobatic exercises. On this basis, it can be concluded that the specificity of the sport, the nature of the recruitment and selection processes, and the nature of the training had an impact on the high level of these motor abilities in the acrobats. Their overall physical fitness, measured by the IPFT total score, was also significantly better than the fitness of the athletes from the SPT practising other sports (tab. 4). The hand dynamometry test was the only test in which the acrobats achieved significantly lower scores than the SPT group.

Similarly to the acrobats, the trampoline gymnasts were better than the SPT group in trunk flexibility and poorer in grip strength (tab. 4). However, there were no statistically significant differences between the group of trampolinists and the SPT group in other tests included in the IPFT and in the total scores. It may be surprising that no differences were found for the scores in lower limb explosive strength (measured using the standing long jump test) achieved by the groups of trampoline gymnasts and SPT athletes practising other disciplines. The essence of trampoline gymnastics is the execution of routines consisting of 10 elements (forward or backward somersaults and twists) while bouncing on the trampoline bed. One of the conditions for the proper execution of the routine is appropriate jump height. It also impacts the score for the time of

flight, which is one of the components of the total score given during a competition, in addition to execution and difficulty scores. Therefore, a high score of the trampoline gymnasts in the fitness test measuring lower limb explosive strength, which determines the time of flight (and duration of the routine), would seem fully justified. This thesis is confirmed by studies carried out in a group of trampoline gymnasts aged 12-13 [16]. In a standing long jump test they achieved the result of 180 cm. Their result was much better than the results of the trampoline gymnasts (157.8 cm), the girls from the SPT group (171.7 cm), and the groups of Polish youth (161.3 cm) and children from Rzeszów (152.6 cm). This observation may be useful for trampoline coaches from the Subcarpathian Province in planning athletes' training.

Analysing the scores of the acrobatic and trampoline gymnasts, and in particular the curve shown in figure 2, it can be concluded that the physical fitness profiles of acrobatic and trampoline gymnasts were similar to each other. The only component of the IPFT in which the subjects practising these sports differed significantly was the test of trunk flexibility (tab. 4), in which the acrobats achieved better scores. It should be noted that the scores for trunk flexibility achieved by the group of trampoline gymnasts were significantly better than those of the other athletes in the SPT. Therefore, the acrobatic and trampoline gymnasts were characterised by better trunk flexibility, shoulder strength, and abdominal muscle strength (without statistical significance in the trampoline group), and lower grip strength than the SPT athletes who practised other sports.

Continuing to perform research involving young athletes from Subcarpathia and other regions of Poland may help to further investigate the issues concerning the relationship between the somatic traits of athletes, their overall physical fitness level, and the specificity of the sport discipline practised which were discussed in this paper. Using other tests and methods may contribute to extending the scope of research and to determining whether the profile of the overall physical fitness of young athletes is dependent on the sport they practise.

Conclusion

The following conclusions may be drawn based on the results of this study:

1. The athletes practising acrobatic and trampoline gymnastics had lower body height, lower body mass, and a slimmer physique than the athletes from the STP group who practised other sports. However, it is not possible to clearly determine whether these differences were due to differences in the average age of the groups studied or, to some extent, were the result of practising a particular sports discipline.
2. Compared to the athletes from the SPT who practised other sports, the acrobats presented a higher level of overall fitness (apart from grip strength). This was evidenced by the higher scores they achieved in the IPFT (total points), trunk flexibility, shoulder muscle strength, and abdominal muscle strength. The fitness level of the trampoline gymnasts was similar to that of the group of athletes practising other sports (better trunk flexibility and lower grip strength).
3. The fitness profiles of the acrobatic and trampoline gymnasts were similar to each other. This was evidenced by the similar scores they achieved in nearly all tests included in the IPFT. The group of acrobats achieved significantly better scores only in trunk flexibility.

Literature

1. Seredyński A. (2008). *Acrobatic gymnastics: a description of the discipline, a set of rules and principles of judging, and a classification of acrobatic exercises*. Rzeszów: Uniwersytet Rzeszowski. [in Polish]
2. Przewęda R., Dobosz J. (2006). The physical fitness of Polish youth. *Studia i Monografie* 98. Warsaw: AWF Warszawa. [in Polish]
3. Przewęda R. (2009). Changes in the physical condition of Polish youth in recent decades. *Studia Ecologiae et Bioethicae* 7(1), 57-71. [in Polish]
4. Dobosz J. (2012). *Physical condition of children and young people of school age: growth charts*. Warsaw: AWF Warszawa. [in Polish]
5. Gołąb S., Chrzanowska M., Sobiecki J., Żarów R., Kościuk T., Brudecki J. et al. (2007). The child of Cracow 2000. Physical fitness and body posture of children and youth from the city of Cracow. *Studia i Monografie* 22, Cracow: AWF Kraków. [in Polish]
6. Chrzanowska M., Gołąb S., Żarów R., Sobiecki J., Brudecki J. (2002). The child of Cracow 2000. The level of biological development of children and youth of the city of Cracow. *Studia i Monografie* 19, Cracow: AWF Kraków. [in Polish]
7. Czarny W., Nowosad-Sergeant E., Drozd S., Czarnota B., Czaja R., Ostrowski P. (2008). *The child of Rzeszów*. Rzeszów: EuroPrint. [in Polish]
8. Jaworski J., Lyakh V., Wieczorek T. (2009). Genetic and environmental impact on the variability level of somatic and motor development in the course of ontogenetic development in families from the ostrowiecki region. *Polish Journal of Sport and Tourism* 16(2), 101-114.
9. Jurgielewicz-Urniaż M., Urniaż J. (2010). Somatic and motor development of junior high school students from Warmia and Mazury against the background of nationwide research. *Polish Journal of Sport and Tourism* 17(2), 128-131.
10. Trzcinińska D., Tabor P., Olszewska E. (2009). The level of somatic development and physical fitness of male volleyball players aged 15-16. In K. Górniak, M. Lichota (eds), *Correction and compensation of physical development disorders in children and youth* (pp. 283-294). Białą Podlaska: ZWWF.
11. Eider J. (1999). Body height and body weight of girls practising artistic gymnastics aged 7-15 years. *Nowa Medycyna* 7, 41-44. [in Polish]
12. Polak E. (2007). Acrobatics and trampoline gymnastics in Polish scientific research. *Rozprawy Naukowe AWF we Wrocławiu* 25, 30-34. [in Polish]
13. Szyszka D., Majewska M., Drozdowski S. (2007). Changes in the physical fitness of young female and male acrobats in ontogenesis. *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio D. Medicina* 62 (8 Suppl. 18), 227-231. [in Polish]
14. Celka R. (2003). Physical fitness and body build of high-class trampoline competitors Poznań. In W. Starosta, W. Osiniński (eds), *New Ideas in Sport Sciences: Current Issues and Perspectives. Part 1* (pp. 47-50). Leszno: Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. J. A. Komeńskiego w Lesznie.
15. Niżnikowska E., Niżnikowski T., Wiśniowski W., Bołoban W. (2005). The dynamism of coordination motor abilities of children practising acrobatics at a general training stage. In J. Sadowski (ed.), *Coordination motor abilities in scientific research* (pp. 448-453). Białą Podlaska: Józef Piłsudski Academy of Physical Education.

16. Kamiński P., Kuba L., Świat T. (2009). Physical fitness of athletes practising trampoline gymnastics. *Rozprawy Naukowe AWF we Wrocławiu* 29, 522-527. [in Polish]
17. Pilicz S., Przewęda R., Dobosz J., Nowacka-Dobosz S. (2004). *Physical fitness score tables of Polish youth*. Criteria for measuring aerobic capacity using the Cooper test. Warsaw: AWF Warszawa. [in Polish]
18. Malinowski A., Bożiłow W. (1997). *Basics of anthropometry*. Methods, techniques, standards. Warsaw-Łódź: Wydawnictwo Naukowe PWN. [in Polish]
19. Karpowicz K., Strzelczyk R., Karpowicz M. (2012). The structure of the level of motor effects in young sportsmen at the stage of specific training. In R. Strzelczyk, K. Karpowicz (eds), *Organising the sports training process in stages – theory and reality* (pp. 87-100). Poznań: AWF Poznań. [in Polish]
20. Malinowski A. (2004). *Auxology. Human development from a biomedical perspective*. Zielona Góra: Uniwersytet Zielonogórski. [in Polish]
21. Shakhlina L.G., Socha T. (2010). Puberty phase in girls – key questions in connection with sport mastery. *Antropomotoryka* 51, 97-107.
22. Ulatowski T. (2003). Comprehensive psychophysical efficiency. In T. Ulatowski (ed.), *Selected texts regarding the theoretical basis of sport* (pp. 147-161). Warsaw: Warszawsko-Mazowieckie Stowarzyszenie Związków Sportowych. [in Polish]

Submitted: January 9, 2015

Accepted: March 10, 2015

SPRAWNOŚĆ FIZYCZNA DZIEWCZĄT TRENUJĄCYCH AKROBATYKĘ SPORTOWĄ I SKOKI NA TRAMPOLINIE NA TLE ZAWODNICZEK INNYCH DYSCYPLIN KADRY WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO

ANTONI SEREDYŃSKI, EWA POLAK

Uniwersytet Rzeszowski, Wydział Wychowania Fizycznego, Zakład Sportów Indywidualnych

Adres do korespondencji: Antoni Seredyński, Wydział Wychowania Fizycznego,
Zakład Sportów Indywidualnych, ul. Towarnickiego 3, 35-959 Rzeszów.
tel.: 17 8721861, fax: 17 8721861, e-mail: antekseredynski@op.pl

Streszczenie

Wprowadzenie. Celem opracowania jest określenie poziomu ogólnej sprawności fizycznej dziewcząt z kadry województwa podkarpackiego (KWP), uprawiających akrobatykę sportową i skoki na trampolinie oraz porównanie ich sprawności ze sprawnością ogółu zawodniczek trenujących inne dyscypliny sportu w ramach KWP. Przeprowadzono również analizę porównawczą budowy somatycznej. **Materiał i metody.** Badaniami objęto 175 zawodniczek KWP w kategoriach młodzik i junior, które podzielono na trzy grupy: 19 dziewcząt uprawiających skoki na trampolinie, 35 akrobatykę sportową oraz 121 zawodniczek innych dyscyplin. Ogólną sprawność motoryczną oceniono Międzynarodowym Testem Sprawności Fizycznej. Na podstawie przeprowadzonych pomiarów antropometrycznych obliczono wskaźniki: BMI, Rohrera i smukłości. Uzyskane dane opracowano statystycznie. W celu określenia istotności różnic w wynikach osiągniętych przez poszczególne grupy, przeprowadzono analizę ANOVA i test HSD Tukeya. **Wyniki i wnioski.** Zawodniczki akrobatyki sportowej i skoków na trampolinie, charakteryzują się mniejszą wysokością i masą ciała oraz szczuplejszą budową w porównaniu z dziewczętami z pozostałych dyscyplin sportu KWP. Nie jest jednak możliwe jednoznaczne stwierdzenie, czy różnice te są wynikiem specyfiki danej dyscypliny sportu. Akrobatki prezentują wyższy poziom sprawności ogólnej w porównaniu z innymi dyscyplinami KWP (poza próbą siły dłoni). Świadczą o tym lepsze wyniki sumaryczne MTSF oraz lepsze wyniki w próbach: gibkości, siły mięśni ramion i brzucha. Poziom sprawności zawodniczek skoków na trampolinie jest zbliżony do poziomu sprawności dziewcząt z pozostałych dyscyplin KWP (lepszy rezultat próby gibkości, gorszy siły dłoni). Profile sprawności zawodniczek akrobatyki i trampoliny, są do siebie podobne. Świadczą o tym zbliżone wyniki niemal we wszystkich próbach MTSF. Jedynie w próbie gibkości akrobatki osiągają istotnie lepsze wyniki.

Słowa kluczowe: Międzynarodowy Test Sprawności Fizycznej, młodzież, sport, akrobatyka sportowa, skoki na trampolinie.

Wstęp

Akrobatyka sportowa i skoki na trampolinie, to dyscypliny sportu gimnastycznego (koordynowanego przez Międzynarodową Federację Gimnastyczną - FIG), którego istotą jest perfekcyjne opanowanie własnego ciała, dokładność, estetyka, pewność i obszerność ruchu, w trakcie wykonywania ćwiczeń o często bardzo złożonej strukturze. Każda z dyscyplin ma oczywiście swoją specyfikę. Akrobatyka to ćwiczenia z partnerem/partnerami (w zespołach 2-kowych, 3-kowych i 4-kowych), zarówno o charakterze statycznym jak i dynamicznym, wykonywane do muzyki na planszy gimnastycznej [1]. Skoki na trampolinie, to ćwiczenia indywidualne o charakterze dynamicznym. Jednak w obu dyscyplinach, podobnie jak w pozostałych dyscyplinach sportu gimnastycznego (gimnastyka sportowa, gimnastyka artystyczna, skoki na ścieżce, aerobik sportowy), wspólnym mianownikiem jest perfekcja wykonania oraz duży stopień trudności prezentowanych ćwiczeń. Aby sprostać tym wymaganiom, zawodnicy dyscyplin gimnastycznych muszą prezentować optymalną budowę somatyczną i wysoki poziom sprawności fizycznej.

Poziom sprawności fizycznej, budowa somatyczna, ich

wzajemne zależności i wpływ czynników środowiskowych na nie, jest przedmiotem zainteresowania wielu badaczy. Badania prowadzone są w grupach różnych pod względem: płci, wieku (młodzież szkolna, studenci, żołnierze, osoby dorosłe i w starszym wieku), środowiska (wieś, miasto, województwo, region), grupy społecznej, czy zawodowej (dyscypliny sportu, zawody). Przykładem mogą być badania polskiej młodzieży Przewędy i Dobosza [2, 3, 4] prowadzone od 1979 roku, co 10 lat w szkołach całego kraju oraz badania o zasięgu lokalnym [5, 6, 7, 8, 9]. Wiele badań dotyczy również grup sportowców, w tym akrobatów i skoczków na trampolinie [10, 11, 12, 13, 14, 15, 16]. Poziom ogólną sprawności fizycznej u dzieci i młodzieży rozpoczynającej uprawianie sportu ma szczególne znaczenie. Jej wysoki poziom decyduje o możliwości odnośnienia sukcesów w poszczególnych dyscyplinach sportu i jest warunkiem bazowym przydatności do sportu kwalifikowanego. Ze względu na specyfikę poszczególnych dyscyplin, niektóre zdolności motoryczne odgrywają mniejszą lub większą rolę, a niekiedy mają wręcz podstawowe znaczenie i decydują o możliwości wykonania określonych, specyficznych dla danej dyscypliny zadań ruchowych. W przypadku dyscyplin sportu gimnastycznego, ma to znaczenie szczególne. Wykonanie ele-

mentów akrobatycznych czy skoków na trampolinie nie jest możliwe bez określonego poziomu gibkości, siły, równowagi (statycznej i dynamicznej), zwinności, koordynacji czy orientacji przestrzenno-ruchowej. Optymalny poziom tych zdolności, określający sprawność specjalną, jest osiągany poprzez systematyczny trening, jednak bazę wyjściową stanowi sprawność ogólna. Jej diagnozowanie i systematyczna kontrola ma bardzo istotne znaczenie zarówno w naborze i selekcji do danej dyscypliny, jak również w procesie kontroli efektów treningu sportowego, na różnych etapach szkolenia.

Celem niniejszego opracowania jest określenie poziomu ogólnej sprawności fizycznej dziewcząt z kadry województwa podkarpackiego (dalej: KWP), uprawiających akrobatykę sportową i skoki na trampolinie oraz porównanie sprawności tych dwóch grup ze sprawnością ogółu zawodniczek trenujących inne dyscypliny sportu w ramach KWP. Przeprowadzono również analizę porównawczą budowy somatycznej. W toku badań sformułowano następujące pytania badawcze:

Czy w budowie somatycznej zawodniczek uprawiających akrobatykę sportową i skoki na trampolinie występują istotne różnice w porównaniu z budową zawodniczek innych dyscyplin sportu kadry województwa podkarpackiego?

Czy poziom ogólnej sprawności fizycznej dziewcząt uprawiających akrobatykę sportową i skoki na trampolinie różni się od sprawności dziewcząt z grupy porównawczej?

Czy profile sprawności zawodniczek akrobatyki i trampoliny są do siebie zbliżone?

Material i metody

Badania przeprowadzone zostały w 2013 roku na grupie 175 dziewcząt uprawiających wybrane dyscypliny sportu i będących zawodniczkami KWP w kategoriach młodzik i junior. Badane podzielono na trzy grupy: 19 dziewcząt uprawiających skoki na trampolinie (średni wiek $11,32 \pm 2,54$), 35 trenujących akrobatykę sportową (średni wiek $12,91 \pm 2,57$) oraz 121 zawodniczek pozostałych dyscyplin KWP (średnia $13,71 \pm 2,36$ lat). W grupie KWP znalazły się dziewczęta uprawiające: kajakerstwo, karate kiokushin, kolarstwo, lekką atletykę, łyżwiarstwo, narciarstwo alpejskie, orientację sportową, piłkę siatkową, pływanie, skoki do wody, strzelectwo, szachy, szermierkę, tenis, tenis stołowy, zapasy wolne.

Ogólną sprawność motoryczną oceniono Międzynarodowym Testem Sprawności Fizycznej (dalej: MTSF) [17]. W Polsce przeprowadzenie tego testu, zgodnie z wytycznymi Ministerstwa Sportu i Turystyki, jest jednym z obowiązkowych elementów przy powoływaniu i zatwierdzaniu kadry w poszczególnych dyscyplinach sportu. Wyniki MTSF służą monitorowaniu procesu szkolenia zawodników i są ujmowane w corocznych sprawozdaniach opracowywanych dla Departamentu Sportu Wyczynowego. Badania przeprowadzili pracownicy i studenci Wydziału Wychowania Fizycznego Uniwersytetu Rzeszowskiego, przy współpracy z Podkarpacką Federacją Sportu. Przeprowadzono pomiary antropometryczne, które wykonano na podstawie ogólnie przyjętych metod opracowanych przez Martina, a przedstawionych przez Malinowskiego i Bożilowa [18]. Przeprowadzono również pomiary masy i składu ciała, z wykorzystaniem wagi TANITA TBF 300. Obliczono wskaźniki: BMI, Rohrera i smukłości.

Uzyskane dane opracowano statystycznie obliczając podstawowe charakterystyki liczbowe: średnią arytmetyczną (\bar{x}), odchylenie standardowe (SD), minimum (min), maksimum (max), współczynnik zmienności (CV) i wskaźnik unormowanych różnic. Do analizy statystycznej wykorzystano pakiet programów Statistica, wersja 10 PL. W celu określenia istotności statystycznej zaobserwowanych różnic pomiędzy wynikami osiągniętymi przez poszczególne grupy badanych zawodniczek, przeprowadzono analizę wariancji ANOVA i test HSD Tukeya.

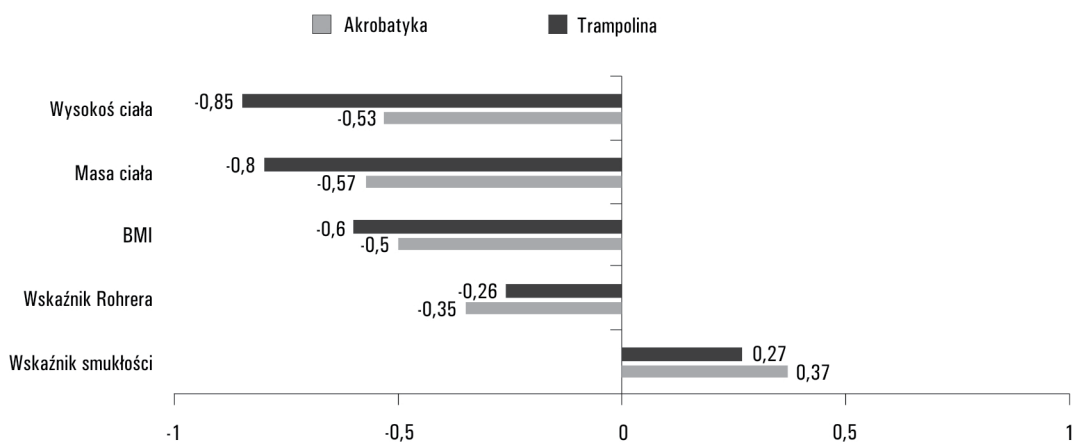
Wyniki

Na podstawie przeprowadzonej analizy ANOVA, stwierdzono, że obie badane grupy zawodniczek (skoki na trampolinie i akrobatyka sportowa), cechuje istotnie niższa: wysokość i masa ciała oraz wartość wskaźnika BMI w stosunku do grupy porównawczej (zawodniczki pozostałych dyscyplin KWP), (tab. 1). W/w istotność potwierdza również test Tukeya, wykazując jednocześnie brak istotnych różnic wyżej wymienionych cech pomiędzy zawodniczkami skoków na trampolinie, a akrobatkami. Wartości wskaźnika Rohrera i smukłości tych dwóch grup zawodniczek według analizy ANOVA wykazują różnicę istotną statystycznie, jednak zależność ta jest na tyle niewielka, że nie potwierdza jej test Tukeya.

Tabela 1. Charakterystyki liczbowe cech somatycznych i wskaźników badanych dziewcząt

Cecha / wskaźnik	Grupa	N	\bar{x}	SD	min	max	CV [%]	p	Zależność między grupami	
Wysokość ciała	Trampolina	19	146,8	16,99	122,5	175,0	11,57	0,000***	T- KWP	***
	Akrobatyka	35	150,9	12,87	118,5	173,5	8,53		A-KWP	***
	KWP	121	161,1	9,70	124,5	183,0	6,02		T-A	
Masa ciała	Trampolina	19	38,2	12,54	22,9	62,8	32,82	0,000***	T- KWP	***
	Akrobatyka	35	41,2	13,15	18,8	66,0	31,95		A-KWP	***
	KWP	121	52,3	11,04	22,8	90,5	21,11		T-A	
BMI	Trampolina	19	17,3	2,27	13,1	20,5	13,13	0,000***	T- KWP	*
	Akrobatyka	35	17,6	2,95	13,4	25,1	16,73		A-KWP	**
	KWP	121	20,1	3,34	14,6	35,4	16,62		T-A	
Wskaźnik Rohrera	Trampolina	19	1,17	0,13	1,0	1,49	11,01	0,016*	T- KWP	
	Akrobatyka	35	1,16	0,12	0,94	1,55	10,66		A-KWP	
	KWP	121	1,24	0,19	0,93	2,20	14,99		T-A	
Wskaźnik smukłości	Trampolina	19	44,11	1,57	40,6	46,49	3,56	0,010*	T- KWP	
	Akrobatyka	35	44,30	1,52	40,1	47,32	3,43		A-KWP	
	KWP	121	43,37	1,80	35,8	47,48	4,16		T-A	

Poziom istotności statystycznej: * p < 0,05; ** p < 0,01; *** p < 0,001.

Rycina 1. Cechy budowy somatycznej zawodniczek akrobatyki i trampoliny unormowane na średnią 0 i odchylenie standardowe 1 zawodniczek grupy porównawczej (KWP)

Tabela 2. Cechy budowy somatycznej badanych dziewcząt na tle innych grup

Cecha / wskaźnik	Trampolina 11,3 lat	Akrobatyka 12,9 lat	KWP 13,7 lat	Dziecko Rzeszowskie 2008 [7]			Młodzież Polska 1999 [2]		
				11 lat	12 lat	13 lat	11,5 lat	12,5 lat	13,5 lat
Wysokość ciała [cm]	146,8	150,9	161,1	146,1	153,3	158,1	149,3	155,8	160,0
Masa ciała [kg]	38,2	41,2	52,3	37,9	43,6	47,0	40,0	45,3	49,6
BMI	17,3	17,6	20,1	17,6	18,4	18,7	17,9	18,7	19,4
Wskaźnik Rohrera	1,17	1,16	1,24	1,21	1,20	1,18	-	-	-
Wskaźnik smukłości	44,11	44,30	43,37	-	-	-	43,98	43,98	43,79

Źródło: Opracowanie własne.

W porównaniu budowy somatycznej dziewcząt badanych grup sportowych, z budową ich rówieśniczek z populacji młodzieży polskiej i dzieci z Rzeszowa (tab. 2), zwraca uwagę mniejsza wysokość i masa ciała oraz mniejsza wartość wskaźnika BMI, zawodniczek trenujących akrobatykę. Grupa dziewcząt uprawiających skoki na trampolinie, charakteryzuje się zbliżonymi wartościami tych cech, w porównaniu z 11-letnimi dziewczętami z Rzeszowa i 11,5 letnimi dziewczętami z populacji młodzieży polskiej.

Tabela 3. Wyniki MTSF zawodniczek trampoliny i akrobatyki na tle innych grup

MTSF	Trampolina	Akrobatyka	KWP	Dziecko Rzeszowskie 2008 (13 lat) [7]	Młodzież Polska 1999 (13,5 lat) [2]
Bieg 50 m [s]	9,2	8,8	8,6	-	8,9
Skok w dal z miejsca [cm]	157,8	171,1	171,7	152,6	161,3
Bieg 600/800 m [s]	212,6	216,9	230,3	-	242,1
Siła dłoni [kg]	14,7	18,0	23,8	26,6	23,1
Wytrzymanie w zwisie [s]	19,8	24,1	13,7	-	11,9
Bieg 4x10 m [s]	12,3	11,7	11,7	-	12,7
Siady z leżenia [n]	22,5	26,2	22,7	21,3	21,8
Skłon tułowia [n]	13,1	21,1	8,8	7,1	6,7

Źródło: Opracowanie własne.

Badane zawodniczki z KWP osiągnęły lepsze wyniki we wszystkich próbach sprawnościowych MTSF w porównaniu do populacji polskiej młodzieży (tab. 3). Jest to zależność oczywista w przypadku porównania sprawności fizycznej grupy młodych sportowców z ich rówieśnikami nieuprawiającymi sportu. W tym kontekście dziwić może lepszy wynik próby siły dłoni osiągnięty przez dzieci z Rzeszowa, w porównaniu z zawodniczkami z KWP. W pozostałych próbach wyniki członków KWP są lepsze, niż wyniki dzieci z rzeszowskich szkół (tab. 3).

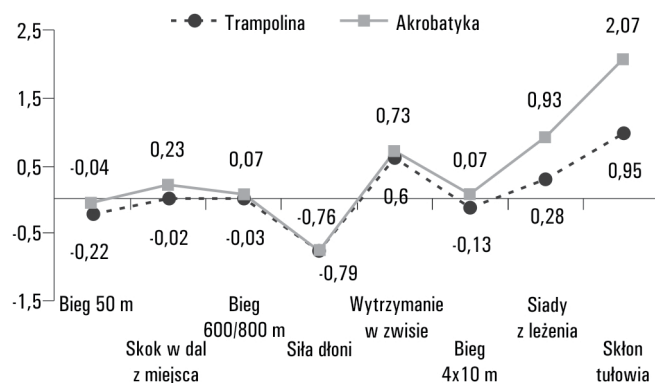
Zawodniczki trenujące akrobatykę sportową w trzech próbach testu MTSF (siady z leżenia, wytrzymanie w zwisie i skłon tułowia) osiągnęły wyraźnie lepsze rezultaty niż zawodniczki KWP. W trzech innych (bieg na 50 m, skok w dal z miejsca, bieg 4x10 m), średnie wyniki akrobatek i zawodniczek pozostałych dyscyplin są zbliżone lub identyczne. Z kolei w próbie biegu na 600/800 m i w próbie siły dłoni, akrobatek osiągnęły rezultaty gorsze (tab. 3). Zawodniczki skoków na trampolinie w porównaniu z zawodniczkami KWP wykazują lepszą sprawność w wytrzymaniu w zwisie i w skłonie tułowia (tab. 3). W próbie siadów z leżenia wyniki tych dwóch grup objętych badaniami są zbliżone. W pozostałych próbach sprawności, rezultaty zawodniczek trampoliny są słabsze, niż rezultaty zawodniczek pozostałych dyscyplin KWP. Na gorsze wyniki MTSF dziewcząt trenujących skoki na trampolinie może mieć wpływ fakt, że średnia wieku tej grupy jest niższa o ponad dwa lata od średniej wieku KWP. W związku z tym bardziej właściwe wydaje się porównanie sprawności wszystkich trzech grup zawodniczek objętych badaniami (tab. 4), w oparciu o wyniki punktowe MTSF obliczone na podstawie tablic punktacji sprawności fizycznej młodzieży polskiej [17].

Tabela 4. Charakterystyki liczbowe punktów MTSF

MTSF	Grupa	N	$\bar{\chi}$	SD	min	max	CV [%]	p	Zależność między grupami
Bieg 50 m	Trampolina	19	54,1	4,02	42,0	60,0	7,44	0,611	T- KWP
	Akrobatyka	35	55,6	5,62	43,0	66,0	10,11		A-KWP
	KWP	121	56,0	8,86	32,0	78,0	15,82		T-A
Skok w dal z miejsca	Trampolina	19	54,2	7,17	41,0	67,0	13,23	0,433	T- KWP
	Akrobatyka	35	56,7	6,72	44,0	70,0	11,86		A-KWP
	KWP	121	54,4	10,04	23,0	88,0	18,46		T-A
Bieg 600/800 m	Trampolina	19	52,3	6,93	37,0	63,0	13,27	0,906	T- KWP
	Akrobatyka	35	53,8	10,95	34,0	76,0	20,35		A-KWP
	KWP	121	52,8	15,20	0,0	100,0	28,81		T-A
Siła dłoni	Trampolina	19	41,6	10,58	28,0	64,0	25,41	0,000***	T- KWP
	Akrobatyka	35	41,9	11,46	23,0	68,0	27,33		A-KWP
	KWP	121	49,7	10,15	20,0	84,0	20,43		T-A
Wytrzymanie w zwisie	Trampolina	19	59,4	4,79	53,0	70,0	8,06	0,000***	T- KWP
	Akrobatyka	35	61,2	7,08	49,0	77,0	11,57		A-KWP
	KWP	121	51,2	13,72	0,0	76,0	26,80		T-A
Bieg 4x10 m	Trampolina	19	59,2	3,52	54,0	65,0	5,94	0,738	T- KWP
	Akrobatyka	35	60,4	3,42	49,0	67,0	5,66		A-KWP
	KWP	121	60,0	6,15	45,0	77,0	10,26		T-A
Siady z leżenia	Trampolina	19	54,1	8,71	40,0	74,0	16,11	0,000***	T- KWP
	Akrobatyka	35	59,7	6,98	47,0	75,0	11,69		A-KWP
	KWP	121	51,6	8,73	14,0	69,0	16,91		T-A
Skłon tułowia	Trampolina	19	62,8	9,19	47,0	77,0	14,64	0,000***	T- KWP
	Akrobatyka	35	75,8	9,99	61,0	97,0	13,17		A-KWP
	KWP	121	51,7	11,66	23,0	97,0	22,54		T-A
Suma punktów	Trampolina	19	437,5	34,69	383,0	505,0	7,93	0,000***	T- KWP
	Akrobatyka	35	457,1	50,57	226,0	540,0	11,06		A-KWP
	KWP	121	419,8	50,07	225,0	531,0	11,93		T-A

Poziom istotności statystycznej: * $p < 0,05$; ** $p < 0,01$; *** $p < 0,001$.

W czterech próbach sprawnościowych MTSF: bieg na 50 m, skok w dal z miejsca, bieg na 600/800 m, bieg 4x10 m, wyniki zawodniczek trenujących akrobatykę sportową, jak również zawodniczek uprawiających skoki na trampolinie nie różnią się istotnie od wyników zawodniczek, reprezentujących KWP w pozostałych dyscyplinach sportu (tab. 4). W czterech innych próbach (siła dłoni, wytrzymanie w zwisie, siady z leżenia, skłon tułowia), przeprowadzona analiza ANOVA, wykazała różnice statystycznie istotne w rezultatach osiągniętych przez te trzy grupy. W celu uściślenia, pomiędzy którymi grupami zawodniczek zachodzą różnice statystycznie istotne zastosowano test Tukeya. Na jego podstawie stwierdzono, że w próbie siły dłoni zarówno akrobatki, jak i skoczkini na trampolinie osiągnęły gorsze rezultaty, niż dziewczęta innych dyscyplin z KWP (tab. 4). W próbach: wytrzymanie w zwisie i siady z leżenia, wyniki zawodniczek trenujących akrobatykę sportową, są istotnie lepsze, niż wyniki KWP. Największe różnice wyników odnotowano w próbie skłonu tułowia, w której zarówno akrobatki jak i skoczkini na trampolinie osiągają lepsze rezultaty, od zawodniczek pozostałych dyscyplin KWP. Jednocześnie, w wynikach tej próby odnotowano również istotną różnicę pomiędzy akrobatkami (lepszy rezultat), a zawodniczkami skoków na trampolinie (tab. 3). W wynikach sumarycznych wszystkich prób MTSF, akrobatki osiągnęły istotnie lepszy wynik, niż KWP.

Rycina 2. Profil sprawności zawodniczek akrobatyki i trampoliny, punkty MTSF unormowane na średnią 0 i odchylenie standardowe 1 zawodniczek grupy porównawczej (KWP)

Profil sprawności przedstawiony na ryc. 2, w sześciu pierwszych próbach MTSF wygląda podobnie dla zawodniczek akrobatyki i trampoliny. W biegu na 50 m, w skoku w dal z miejsca, w biegu na 600/800 m oraz w biegu 4x10 m, obie grupy osiągają zbliżone wyniki, są to również wyniki podobne do rezultatów

dziewcząt z innych dyscyplin sportu KWP. W próbach: siły dłoni i wytrzymaenia w zwisie wyniki akrobatek i skoczek na trampolinie są również podobne. W próbie siły dłoni są gorsze, niż wyniki KWP, a w próbie zwisu lepsze. W siadach z leżenia i skłonie tułowia, akrobatki osiągają lepsze wyniki, niż skoczkinie na trampolinie, jednak test Tukeya potwierdza istotność różnic tylko w próbie skłonu tułowia. Wyniki obu analizowanych grup są również lepsze od wyników KWP (w próbie siadów z leżenia istotnie tylko u akrobatek).

Tabela 5. Wyniki punktowe MTSF na tle kadry województwa wielkopolskiego

MTSF	Trampolina	Akrobatyka	KWP	Kadra województwa wielkopolskiego 2009 [19]
Bieg 50 m	54,1	55,6	56,0	50,8
Skok w dal z miejsca	54,2	56,7	54,4	52,7
Bieg 600/800 m	52,3	53,8	52,8	52,1
Siła dłoni	41,6	41,9	49,7	52,9
Wytrzymaenie w zwisie	59,4	61,2	51,2	47,0
Bieg 4x10 m	59,2	60,4	60,0	58,0
Siady z leżenia	54,1	59,7	51,6	55,4
Skłon tułowia	62,8	75,8	51,7	54,5
Suma punktów	437,5	457,1	419,8	425,8

Źródło: Opracowanie własne.

W tabeli 5 przedstawiono dla porównania wyniki punktowe MTSF kadry województwa wielkopolskiego [19] oraz trzech grup objętych badaniami w ramach niniejszego opracowania (zawodniczki skoków na trampolinie i akrobatyki sportowej, KWP). Dziewczęta z KWP osiągnęły lepsze wyniki, niż młodsi sportowcy z Wielkopolski w dwóch próbach: skok w dal z miejsca i wytrzymaenie w zwisie. W pozostałych sześciu próbach ich wyniki są gorsze. Szczególnie wyraźną różnicę, na niekorzyść zawodniczek KWP, można zaobserwować w próbie biegu na 50 m. W porównaniu akrobatek i skoczek na trampolinie z kadrą Wielkopolski, zwracając uwagę wyraźnie lepsze wyniki tych grup w próbach: skłonu tułowia, wytrzymaenia w zwisie, a gorsze w próbie siły dłoni. Wyniki sumaryczne MTSF zawodniczek trenujących akrobatykę i skoki na trampolinie, są lepsze zarówno od wyników KWP, jak i kadry Wielkopolski (tab. 5).

Dyskusja

Porównanie budowy somatycznej zawodniczek skoków na trampolinie i akrobatyki sportowej z budową zawodniczek pozostałych dyscyplin sportu KWP jest utrudnione ze względu na różnicę średniego wieku tych grup. Różnica ta jest szczególnie duża w przypadku grupy zawodniczek trampoliny, które są o około półtora roku młodsze od zawodniczek akrobatyki i o ponad dwa lata młodsze od zawodniczek KWP. W tym kontekście istotne różnice wysokości i masy ciała oraz wskaźnika BMI obu analizowanych grup w stosunku do grupy zawodniczek innych dyscyplin KWP (tab. 1) wynikają prawdopodobnie z tej właśnie różnicy wieku. Wiek pomiędzy 10 a 14 rokiem życia, to u dziewcząt okres rozwojowy, w którym rozpoczyna się faza pokwitania. W tym okresie ma miejsce intensywny przyrost wysokości i masy ciała oraz związanych z tym zmian innych cech somatycznych. Rozpoczyna się dojrzewanie płciowe, które powoduje wiele zmian funkcjonalnych i fizjologicznych w organizmie. U dzieci w tym wieku występuje znaczne indywidualne zróżnicowanie pod względem zaawansowania

w dojrzewaniu [20, 21].

Badania populacji polskiej młodzieży [2] wykazały, że różnice wysokości i masy ciała u dziewcząt między 11,5 a 12,5 rokiem życia wynoszą średnio 6,5 cm i 5,3 kg, a między 12,5 a 13,5 rokiem 4,2 cm i 4,3 kg (tab. 2). W przypadku badań dzieci z Rzeszowa [7], różnice te są jeszcze większe i wynoszą odpowiednio: 7,2 cm i 5,7 kg w wieku 11-12 lat oraz 4,8 cm i 3,4 kg w wieku 12-13 lat. Podobną tendencję obserwujemy również w badaniach dzieci z Krakowa [6], w których różnice w wysokości i masy ciała u dziewczynek w wieku 11-12 lat wynoszą 7,3 cm i 5,8 kg, a w wieku 12-13 lat 5,9 cm i 4,0 kg.

W oparciu o te dane porównawcze można więc stwierdzić, że różnica wysokości ciała pomiędzy zawodniczkami trampoliny (11,3 lat), a zawodniczkami KWP (13,7 lat) wynosząca 14,3 cm (tab. 2) jest nieco większa niż w przypadku rówieśniczek z przytoczonych grup porównawczych (11-13 cm). Różnica pomiędzy masą ciała skoczek na trampolinie, a masą ciała zawodniczek KWP (14 kg), jest również większa niż pomiędzy dziećmi w tym wieku z grup porównawczych (9-10 kg), (tab. 2). Podobną tendencję możemy zaobserwować pomiędzy akrobatkami, a zawodniczkami pozostałych dyscyplin sportu KWP. Zawodniczki akrobatyki są około 11 cm niższe i 11 kg lżejsze niż zawodniczki KWP. W grupach: Młodzież Polska i Dziecko Rzeszowskie różnice wysokości i masy ciała są dużo mniejsze i wynoszą około 5 cm i 4 kg. Jednocześnie akrobatki są niższe i lżejsze, niż ich rówieśniczki z przytoczonych powyżej grup porównawczych (tab. 2). Na podstawie tych danych można przypuszczać, że wykazane istotnie statystycznie różnice pomiędzy wysokością i masą ciała pomiędzy akrobatkami a KWP oraz skokami na trampolinie a KWP, wynikają nie tylko z różnicy wieku, ale również z innych czynników (np. dobór i selekcja, czy wpływ treningu specjalistycznego na budowę ciała). Jednak jednoznaczne stwierdzenie, czy różnice w budowie somatycznej pomiędzy zawodniczkami z grup objętych badaniami w tym opracowaniu, w jakimś stopniu są również wynikiem specyfiki danej dyscypliny sportu nie jest możliwe. Niższe średnie wartości wskaźników BMI i Rohrera oraz wyższa średnia wartość wskaźnika smukłości w grupach akrobatyki i trampoliny, wskazują na szczuplejszą budowę ciała zawodniczek z tych grup w stosunku do zawodniczek pozostałych dyscyplin sportu KWP (tab. 1 i 2).

Ze względu na różnice wiekowe pomiędzy badanymi grupami dziewcząt w analizie statystycznej odstąpiono od porównywania wyników bezwzględnych poszczególnych prób. Wyniki te przedstawiono w niniejszym opracowaniu, w celu udostępnienia danych do opracowań porównawczych z grupami młodych sportowców z innych dyscyplin lub innych województw (tab. 3). Poziom ogólnej sprawności fizycznej określono w oparciu o wartości punktowe. Suma punktów MTSF uzyskanych przez wszystkie badane grupy (tab. 4), wskazuje na średni poziom sprawności. W normach klasyfikacyjnych, opracowanych przez Pilicza [22], poziom ten mieści się w przedziale 320-480 punktów.

Wartości punktowe w kilku próbach tego testu różnicują istotnie objęte badaniami grupy. Grupa dziewcząt trenujących akrobatykę sportową, w trzech próbach MTSF (wytrzymaenie w zwisie, siady z leżenia, skłon tułowia) uzyskała istotnie lepsze wyniki, niż dziewczęta pozostałych dyscyplin KWP (tab. 4). Biorąc pod uwagę charakter ćwiczeń akrobatycznych (np. różne formy stań na rękach, elementy o charakterze gibkościowym), fakt że zawodniczki tej dyscypliny charakteryzują się większą gibkością, siłą mięśni brzucha i siłą ramion, niż zawodniczki innych dyscyplin KWP, jest w pełni uzasadniony. Wysoki poziom sprawności w tych właśnie próbach, jest warunkiem prawidłowego wykonywania ćwiczeń z zakresu akrobatyki. Na tej podstawie można więc stwierdzić, że specyfika dyscypliny i wynikające z niej dobór i selekcja, a także charakter treningu, mają wpływ na wysoki poziom tych sprawności

u akrobatek. Ich sprawność ogólna mierzona wynikiem sumarycznym wszystkich prób MTSF, jest również istotnie wyższa, niż zawodniczek pozostałych dyscyplin KWP (tab. 4). Jedyłą próbą, w której akrobatki osiągnęły wynik istotnie gorszy w stosunku do KWP, jest próba siły dłoni.

Zawodniczki skoków na trampolinie (podobnie jak akrobatki) są lepsze w próbie gibkości, a gorsze w próbie siły dłoni, niż zawodniczki innych dyscyplin KWP (tab. 4). W pozostałych próbach MTSF, jak również w wynikach sumarycznych, nie odnotowano różnic istotnych statystycznie pomiędzy trampoliną, a KWP. Zaskoczeniem może być fakt, braku zróżnicowania wyniku siły eksplozywnej mięśni kończyn dolnych (skok w dal z miejsca) zawodniczek skoków na trampolinie z zawodniczkami innych dyscyplin KWP. Istotą skoków na trampolinie jest bowiem wykonanie układu ćwiczeń, składającego się z 10 elementów (salt w przód i w tył, z obrotami lub bez nich) wykonywanych na siatce trampoliny. Jednym z warunków prawidłowego wykonania ćwiczeń jest wysokość odbicia. Składa się ona również na łączny czas lotu (trwania układu), który obok techniki i trudności wykonywanych elementów wpływa na ocenę końcową za układ. Wysoki wynik próby siły mięśni nóg, od której zależy wysokość odbicia, wydawałby się więc u zawodniczek trampoliny w pełni uzasadniony. Tezę tę potwierdzają badania wykonane w grupie 12-13 letnich skoczek na trampolinie [16]. W próbie skoku w dal osiągnęły one wynik 180 cm. Był to wynik wyraźnie lepszy, niż wyniki: badanych skoczek na trampolinie z Rzeszowa (157,8 cm), dziewcząt KWP (171,7 cm), Młodzieży Polskiej (161,3 cm), dzieci z Rzeszowa (152,6 cm). Spostrzeżenie to może być pomocne dla trenerów skoków na trampolinie z Podkarpacia w planowaniu pracy na treningach.

Analizując wyniki MTSF zawodniczek akrobatyki sportowej i skoków na trampolinie, a w szczególności przebieg krzywej, obrazującej te wyniki na rycinie 2, można stwierdzić, że profile sprawności zawodniczek tych dwóch dyscyplin są zbliżone. Jedyłą próbą testu, w której dyscypliny te różnią się istotnie jest próba gibkości (tab. 4), w której akrobatki osiągają lepszy wynik. Podkreślić jednak należy, że wynik skoczek na trampolinie w próbie gibkości, jest istotnie lepszy, niż wynik zawodniczek pozostałych dyscyplin KWP. Zawodniczki akrobatyki sportowej i skoków na trampolinie charakteryzują się więc, większą gibkością, siłą mięśni ramion i brzucha (u skoczek na trampolinie bez istotności statystycznej), a mniejszą siłą dłoni, niż zawodniczki pozostałych dyscyplin KWP.

Kontynuacja badań młodych sportowców z Podkarpacia i innych regionów Polski, może w dalszej perspektywie dać odpowiedź na poruszane w niniejszym opracowaniu zagadnienia dotyczące zależności pomiędzy budową somatyczną oraz poziomem ogólnej sprawności fizycznej zawodników, a specyfiką uprawianej przez nich dyscypliny sportu. Zastosowanie innych testów i metod może rozszerzyć zakres badań. Pozwoli też wykazać, czy profil ogólnej sprawności fizycznej młodych zawodników jest zależny od uprawianej przez nich dyscypliny sportu.

Wnioski

Na podstawie analizy wyników przeprowadzonych badań, należy stwierdzić, że:

1. Zawodniczki akrobatyki sportowej i zawodniczki skoków na trampolinie, charakteryzują się mniejszą wysokością i masą ciała oraz szczuplejszą budową w porównaniu do dziewcząt z pozostałych dyscyplin sportu KWP. Nie jest jednak możliwe jednoznaczne stwierdzenie, czy różnice te wynikają tylko z różnicy średniej wieku w badanych grupach, czy w jakimś stopniu są wynikiem specyfiki danej

dyscypliny sportu.

2. Akrobatki prezentują wyższy poziom sprawności ogólnej w porównaniu z innymi dyscyplinami KWP (poza próbą siły dłoni). Świadczą o tym lepsze wyniki sumaryczne MTSF oraz lepsze wyniki w próbach: gibkości, siły mięśni ramion i brzucha. Poziom sprawności zawodniczek skoków na trampolinie jest zbliżony do poziomu sprawności dziewcząt z pozostałych dyscyplin KWP (lepszy rezultat próby gibkości, gorszy siły dłoni).
3. Profile sprawności zawodniczek akrobatyki i trampoliny są do siebie podobne. Świadczą o tym zbliżone wyniki niemal we wszystkich próbach MTSF. Jedyne w próbie gibkości akrobatki osiągają istotnie lepsze wyniki.

Piśmiennictwo

1. Seredyński A. (2008). *Akrobatyka sportowa: charakterystyka dyscypliny, zbiór przepisów i zasad sędziowania, podział ćwiczeń akrobatycznych*. Rzeszów: Uniwersytet Rzeszowski.
2. Przewęda R., Dobosz J. (2006). Kondycja fizyczna młodzieży polskiej. *Studia i Monografie* 98, Warszawa: AWF Warszawa.
3. Przewęda R. (2009). Zmiany kondycji fizycznej polskiej młodzieży w ciągu ostatnich dekad. *Studia Ecologiae et Bioethicae* 7(1), 57-71.
4. Dobosz J. (2012). *Kondycja fizyczna dzieci i młodzieży w wieku szkolnym, siatki centylowe*. Warszawa: AWF Warszawa.
5. Gołąb S., Chrzanowska M., Sobiecki J., Żarów R., Kościuk T., Brudecki J. i wsp. (2007). Dziecko krakowskie 2000. Sprawność fizyczna i postawa ciała dzieci i młodzieży miasta Krakowa. *Studia i Monografie* 22. Kraków: AWF Kraków.
6. Chrzanowska M., Gołąb S., Żarów R., Sobiecki J., Brudecki J. (2002). Dziecko krakowskie 2000. Poziom rozwoju biologicznego dzieci i młodzieży miasta Krakowa. *Studia i Monografie* 19, Kraków: AWF Kraków.
7. Czarny W., Nowosad-Sergeant E., Drozd S., Czarnota B., Czaja R., Ostrowski P. (2008). *Dziecko Rzeszowskie*. Rzeszów: EuroPrint.
8. Jaworski J., Lyakh V., Wieczorek T. (2009). Genetyczne i środowiskowe uwarunkowania zmienności poziomu rozwoju somatycznego i motorycznego w rodzinach regionu ostrowieckiego w toku rozwoju ontogenetycznego. *Polish Journal of Sport and Tourism* 16(2), 101-114.
9. Jurgielewicz-Urniaż M., Urniaż J. (2010). Rozwój somatyczny i motoryczny młodzieży gimnazjalnej z województwa warmińsko-mazurskiego na tle badań ogólnopolskich. *Polish Journal of Sport and Tourism* 17(2), 128-131.
10. Trzcńska D., Tabor P., Olszewska E. (2009). The level of somatic development and physical fitness of male volleyball players aged 15-16. W K. Górniak, M. Lichota (red.), *Correction and compensation of physical development disorders in children and youth* (s. 283-294). Białą Podlaska: ZWWF.
11. Eider J. (1999). Wysokość i masa ciała dziewcząt uprawiających gimnastykę sportową w wieku 7-15 lat. *Nowa Medycyna* 7, 41-44.
12. Polak E. (2007). Akrobatyka sportowa i skoki na trampolinie w polskich badaniach naukowych. *Rozprawy Naukowe AWF we Wrocławiu* 25, 30-34.
13. Szyszka D., Majewska M., Drozdowski S. (2007). Zmiany cech sprawności fizycznej młodych akrobatów i akrobatek w ontogenezie. *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio D. Medicina* 62 (8 Suppl.18), 227-231.
14. Celka R. (2003). Physical fitness and body build of high-

- class trampoline competitors Poznań. W W. Starosta, W. Osiński (red.), *New Ideas in Sport Sciences: Current Issues and Perspectives*. Part 1. International Association of Sport Kinetics Library series: Vol. 15, 47-50. Warszawa, Poznań: Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. J. A. Komeńskiego w Lesznie.
15. Niżnikowska E., Niżnikowski T., Wiśniowski W., Bołoban W. (2005). The dynamism of coordination motor abilities of children practising acrobatics at a general training stage. W J. Sadowski (red.), *Coordination motor abilities in scientific research* (s. 448-453). Biała Podlaska: Józef Piłsudski Academy of Physical Education. Faculty of Physical Education.
 16. Kamiński P., Kuba L., Świat T. (2009). Sprawność fizyczna zawodników trenujących skoki akrobatyczne na trampolinie. *Rozprawy Naukowe AWF we Wrocławiu* 29, 522-527.
 17. Pilicz S., Przewęda R., Dobosz J., Nowacka-Dobosz S. (2004). *Punktacja sprawności fizycznej młodzieży polskiej wg Międzynarodowego Testu Sprawności Fizycznej. Kryteria pomiaru wydolności organizmu testem Coopera*. Warszawa: AWF Warszawa.
 18. Malinowski A., Bożiłow W. (1997). *Podstawy antropometrii. Metody, techniki, normy*. Warszawa-Łódź: PWN.
 19. Karpowicz K., Strzelczyk R., Karpowicz M. (2012). Struktura poziomu efektów motorycznych młodych sportowców na etapie szkolenia ukierunkowanego. W R. Strzelczyk, K. Karpowicz (red.), *Etapizacja procesu szkolenia sportowego*. Teoria i rzeczywistość (s. 87-100). Seria: Monografie nr 407. Poznań: AWF Poznań.
 20. Malinowski A. (2004). *Auksologia. Rozwój osobniczy człowieka w ujęciu biomedycznym*. Zielona Góra: Uniwersytet Zielonogórski.
 21. Shakhlina L.G., Socha T. (2010). Zagadnienia fazy pokwitania dziewcząt w problematyce szkolenia sportowego kobiet. *Antropomotoryka* 51, 97-107.
 22. Ulatowski T. (2003). Wszechstronna sprawność psychofizyczna. W T. Ulatowski (red.), *Wybór tekstów z zakresu podstaw teoretycznych sportu* (s. 147-161). Warszawa: Warszawsko-Mazowieckie Stowarzyszenie Związków Sportowych.

Otrzymano: 09.01.2015

Przyjęto: 10.03.2015